Region Stockholm

10

Yttrande över motion 2021:49 av Catarina Wahlgren (V) om utveckling av regionens mammografi-screening

VKN 2021-0198

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Cancerprevention och screening
Katarina Lannervall

TJÄNSTEUTLÅTANDE VKN 2021-0198

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Yttrande över motion 2021:49 av Catarina Wahlgren (V) om utveckling av regionens mammografi-screening

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska yttra sig över motion angående utveckling av regionens mammografi-screening. Motionen föreslår Catarina Wahlgren (V):

- Att Region Stockholm regelbundet kallar kvinnor från 40 år till mammografi.
- Att Region Stockholm utökar mammografiutbudet med minst en mobil enhet.
- Att Region Stockholm tar fram en plan för att utbilda och anställa tillräckligt med sjuksköterskor för att erbjuda en högre tillgänglighet till mammografi.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2021:49 av Catharina Wahlgren (V)

Förslag till beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2021:49 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Region Stockholm kallar normalt alla kvinnor mellan 40–74 år till mammografiscreening var 24:e månad i enighet med Socialstyrelsens rekommendationer. Pandemin har medfört att intervallet ökat, eftersom avdelningarna dragit ner verksamheten för att säkerställa att kvinnor och

personal inte smittats av Covid-19. Dessutom har verksamheterna tvingats stänga screeningverksamheten helt under vissa perioder, eftersom befolkningen uppmanats att inte resa kommunalt och undvika att söka vård utom i akuta situationer. Detta har lett till en vårdskuld, som innebär, att verksamheterna ligger 4–6 månader efter med kallelserna. Samtliga kvinnor inom regionen i åldern 40–74 år kommer att få sina kallelser, men med några månaders fördröjning. Verksamheterna är mycket engagerade i uppdraget att minska eftersläpningen och kallar kvinnor både på kvällstid och på helger.

Det saknas i nuläget forskning om screeningens fördelar och nackdelar i åldersgruppen 75–80 år. Argumenten för screening i denna åldersgrupp är att man räddar liv och minskar dödligheten i bröstcancer. Argumenten mot är att kvinnor kan utsättas för strålning, operationer och onkologiska behandlingar som sänker livskvaliteten, utan att sänka dödligheten.

I dagsläget råder brist på både mammografisjuksköterskor och läkare i Sverige. Bristen på kompetent personal är oroande för screeningverksamheten i hela landet. Det låga intresset bland yngre kolleger är illavarslande då mammografiverksamheterna räddar liv. Arbete pågår för att förbättra kompetensförsörjningen och också effektivisera mammografiprogrammet genom riskbaserad screening. Dessutom stödjer regionen utvecklingsarbete för effektivare tidbokning, för att öka tillgängligheten.

Flera regioner i Sverige har mobila enheter inom mammografiscreening t.ex. Norrbotten, Västerbotten, Jämtland-Härjedalen och Västra Götaland. Deltagandet brukar vara högt eftersom dessa kvinnor ofta har lång resväg till centralorten. Dock har det visat sig en lätt tillgänglig stationär filial har ökar deltagandet i samma omfattning på dessa orter. Erfarenheterna visar att om kommunikationerna fungerar så är en något längre resväg till dessa besök (vart annat år) inte ett hinder.
Ett problem med mobila enheter är att de är resurskrävande, kräver särskilda logistiska lösningar (parkering, el, tillgång till toaletter).

Dessutom är mobila enheter inte optimalt ur ett effektivitetsperspektiv. Personalen vid en mobil enhet kan inte samtidigt utföra andra förekommande arbetsuppgifter som vid en mammografiverksamhet vid ett sjukhus. Dessa faktorer kan dessutom påverka arbetsmiljön negativt.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet innebär oförändrade ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för patientsäkerhet
Beslutet innebär oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Beslutet innebär oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Beslutet innebär oförändrade konsekvenser för miljön

Administrativa konsekvenser
Beslutet innebär oförändrade administrativa konsekvenser.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Lena Sharp
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Region Stockholm

Vänsterpartiet

Region Stockholm

2021 – 06 - 08

Motion av Catarina Wahlgren angående utveckling av regionens mammografi-screening

Från och med 2021 kommer kvinnor mellan 40-80 år att kallas till mammografiscreening i Region Norrbotten. Regionen frångår därmed Socialstyrelsens rekommendationer, men lyssnar till kvinnor och bröstcancerföreningar runt om i landet. Det moderata regionrådet Linda From ser det både som en jämställdhetsfråga och en fråga om att inte diskriminera äldre människor. Anledningen till att Socialstyrelsen inte rekommenderar screening på kvinnor över 74 år är att det inte finns tillräckligt med forskning på åldersgruppen för att fastslå nyttan. I och med initiativet i Norrbotten kommer det att komma fram mer underlag för att kunna rekommendera screening även för äldre grupper. Vi lever i ett land där människor lever allt längre och vid 74 år finns idag möjlighet till många friska år till.

Vänsterpartiet har redan tidigare motionerat om att höja åldern för kvinnor som kallas till mammografi. Den gången fick vi avslag med just den motiveringen att det inte finns tillräckligt med forskning på gruppen. Region Norrbotten valde att inte vänta på den forskningen utan att konstatera att vi inte vet hur strålningen från screeningen påverkar hälsan, men vi vet att cancer drabbar både den enskilde och anhöriga hårt, och utifrån detta ta beslut att höja åldern för kvinnor som kallas till mammografi till 80 år.

Mammografi är en viktig verksamhet som förebygger sjukdom som är både kostsam och som orsakar mycket lidande för många i ett senare skede. Under pandemin har verksamheten tidvis varit stängd samt att många också undvikit att åka på sin kontroll då man rekommenderats att inte åka kollektivt eller besöka vården i onödan. Det finns med andra ord en vårdskuld inom verksamheten. Vi kan också se att andelen som screenar sig regelbundet är högre i vissa områden än i andra. Inte oväntat hänger detta ihop med socioekonomi, men avstånd har också betydelse. Vänsterpartiet vill förbättra och tillgängliggöra mammografiverksamheten genom att inrätta åtminstone en mobil enhet i regionen. För att kunna åstadkomma en mer tillgänglig mammografi kommer det att behövas fler sjuksköterskor som är utbildade för att arbeta med detta.

Vänsterpartiet föreslår:

- Att Region Stockholm regelbundet kallar kvinnor från 40 år till mammografi.
- Att Region Stockholm utökar mammografiutbudet med minst en mobil enhet.
- Att Region Stockholm tar fram en plan för att utbilda och anställa tillräckligt med sjuksköterskor för att erbjuda en högre tillgänglighet till mammografi.

Catarina Wahlgren